

Zbirka del Uga Caraja prvič na ogled v celoti

Ob 20-letnici smrti Miljski muzej prikazuje razvoj delovanja umetnika, po katerem nosi ime in ki jim je pred 25 leti doniral svojo zbirko. Razstavo je postavil kustos Massimo Premuda

Skulptura Sedeča ženska figura, bron, 1948

Na razstavi Ugo Carà je svoj ustvarjalni pečat vtisnil tudi uporabnim predmetom

Jasna Merku

MILJE Ob dvajseti obletnici smrti kiparja Uga Caraja in ob enem petindvajseti obletnici donacije njegovih več kot stotih likovnih del miljski občini je zbirka v Muzeju Carà v Miljah prvič na ogled v celoti. Obeležjen je umetnikov razvoj skozi čas, obenem pa so izpostavljene njegove priljubljene teme. Kustos Massimo Premuda je poskrbel tudi za postavitev in uredil italijansko-angliški spremni katalog z reprodukcijami.

Naslov razstave *Il segno dell'artiere - Un museo per Ugo Carà* napoveduje raznolike zvrsti, ki se jim se je posvečal umetnik: prvenstveno je bil kipar, njegove risbe in grafike pa izpostavljajo klenost prostorske strukture in obrise stiliziranih oblik, medtem ko je v njegovih slikarskih delih in kolažih glavna protagonistka barva. Posebno poglavje v Carajevem opusu zaseda oblikovanje uporabnih predmetov in dekoracij prekooceanskih ladij. Časovni razpon, v katerem so dela nastala, zaobjema več kot sedem desetletij ustvarjanja.

Oblikoval uporabne predmete

Postavitev razlikuje posamezne odseke glede na zvrst in motiviko. Razstavo uvaja prelep fotografski portret v črno-beli tehniki Maurizia Frullanija, na katerem uzremo umetnikov obraz v vrsti portretnih bronastih kipov. Na vidnem mestu stojijo vitrine z uporabnimi predmeti iz kovine, ki jih je Carà načrtoval v prečiščenih elegantnih oblikah. Vaze, pepelnik in drugi uporabni predmeti so iz niklje-

vega srebra, zlitine različnih kovin, ki artefaktom daje poseben lesk. Posebej je zbrana vrsta manjših bronastih kipov, gre za osnutke za večje, monumentalne kipe, ki stojijo v javnem prostoru. Med njimi zaseda častno mesto osnutek reliefa z naslovom *Il castigo delle vergini*, original je bil leta 1985 razstavljen v Parizu na dogodku Trouve Trieste in se danes nahaja v prostorih Umetniškega liceja Nordio, na katerem je Carà tudi poučeval. V spominih danes uveljavljenega oblikovalca in umetnika Sandija Renka je njegov profesor kiparskega oblikovanja kmalu v njem zaznal talent in mu poveril fotografski popis njegovih del v ateljeju. Ko ga je vprašal za navodila, mu je preprosto odvrnil: »Ti si fotograf.« S tem mu je

izkazal popolno zaupanje. Na skrivaj je Renko, to je bilo leta 1968, pridržal enega izmed negativov in skupaj s sošolci med valetu projiciral fotografijo Carajevoga dela, pod katero je pripisal ime Mascherinija, prav tako tamkajšnjega profesorja, kar je umetnika zelo razburilo, saj je bil to čas močne konkurence med umetniki. Negativ je dijak profesorju vrnil in Caraja še danes hrani v hvaležnem spominu. V zgodnjem obdobju se je kipar posvetil študiju moškega akta, kasneje pa izključno ženskim likom. Zlasti v risbah in grafikah je opazna postopna stilizacija od zgodnjih klasičnih, a hkrati ekspresivnih oblik z naturalističnim pridihom, vse do bolj stiliziranih linij, ki z dinamizmom spominjajo na futurizem.

Razstavljen fotografije, načrti in makete kažejo, da je na kraju današnjega muzeja nekoč stal Ljudski dom, tik ob starem srednjeveškem in kasneje renesančnem obzidju, v starem poslopju so se kasneje odvijale različne trgovske dejavnosti, treba pa je bilo povsem porušiti staro zgradbo, da so zgradili primeren prostor za stalno muzejsko zbirko. Nastal je večkulturni prostor, ki od leta 2006 gosti predvsem razstave in dogodke, povezane s specifikom kraja, zlasti z morjem. Antonio Giacomini je poskrbel za virtualni popis vseh dosedanjih razstav na temo morja, ki so obiskovalcem dostopne preko očal za virtualno resničnost. Razstavo bogati tudi dokumentarni filma o Caraju, ki ga je posnel Aljoša Žerjal.

Ugo Carà Portret umetnika je delo Maurizia Frullanija iz leta 1985

Znak umetnika bo na ogled do 9. junija

Razstava *Il segno dell'artiere - Un museo per Ugo Carà* v Miljah je na ogled do 9. junija, od četrтка do sobote od 10. do 12. ure ter od 17. do 19. ure. Ob sobotah in nedeljah je muzej odprt le dopoldne. Vstop je prost. Miljski muzej vse od leta 2006 ponuja še občasne razstave zaslužnih miljskih ustvarjalcev kot tudi tematskih razstav, povezanih z lokalnim območjem in njegovo specifikom.

Intimna izpoved o izgubi babice in iskanju jezika

Poezija V Trstu bodo jutri predstavili dvojezični pesniški prvenec Marianne Deganutti. Izšel je pri Mladiki. Čaka ga tudi predstavitev v Ljubljani

TRST Vsem tistim, ki so izgubili svoj jezik. Tako se glasi posvetilo v presenetljivem pesniškem prvencu Marianne Deganutti, ki je ob koncu lanskega leta izšel pri tržaški založbi Mladika. Knjigo *Moj jezik v tvojih besedah - La mia lingua nelle tue parole* bodo jutri ob 10. uri predstavili na Kavi s knjigo v Tržaškem knjižnem središču na Trgu Oberdan 7 (v torek, 28. maja, pa tudi na Slovenski matici v Ljubljani).

Pesniška zbirka v Čedadu rojene Marianne Deganutti (1981) je zelo intimna, mestoma ganljiva izpoved vnukinje, ki se sooča z bolečino ob izgubi (slovenske) babice, in ženske, ki se sooča z izgubo svojih jezikovnih korenin. Njen oče je Slovenec iz Idrske doline (Val Judrio na Videmskem), življenjska pot pa je Marianno Deganutti iz »skoraj neprehodne doline« peljala na študij v Trst, Milan in Oxford, kjer je doktorirala iz književnosti. Trenutno živi in dela v Nemčiji in je med drugim avtorica obsežne monografije *Literary Multilingualism in the Borderlands. The Challenge of Trieste*.

Pesmi v prostem verzu

Z večjezičnostjo, obmejnostjo in večkulturnostjo se torej avtorica že dolgo ukvarja v svojih raziskavah in znanstvenih člankih, te iste teme pa v zbirki *Moj jezik v tvojih besedah* prvič prelevi tudi v pesniški jezik. Jasen, preprost, iskren.

Njene pesmi, vse dvojezične, so pisane v prostem verzu, brez velikih začetnic, v njih pa ima tudi grafična podoba svoj vlog (za bralca nedvomno zanimiv izziv bo na primer pesem *Almogu*, poklon izraelskemu pesniku, aktivistu in »njegovim« arabščini).

Marianna Deganutti nas skozi pet pesniških ciklov – *meja*,

Moj jezik v tvojih besedah La mia lingua nelle tue parole

Marianna Deganutti

Poezija
Mladika, 2023

odhod, medve, izgubljene besede, zopet najdene besede – popelje ob mejo, ki je ni več, mogoče pa »se je samo premaknila ... in se bo vrnila«. Med zamejce, potoke, predvsem pa med plasti jezika, ki avtorico zdaj približuje zdaj oddaljuje od neimenovane in ljubljene sogovornice (iz uvođenega pripisa vemo, da je to babica). *Noben jezik / mi ne zadostuje / zdaj / da bi te obiskala / v tej nesmiselni tišini ...*

In vendar pesnica babico najde v Chagallovih letečih ženskah, v nemškem Zeitu in zagrebški breskvi ... Veliko babičinega sveta srečuje na svoji poti in njenih narečnih besed, ki pa po zaslugi štipendije slovenske države v avtorici dobi jo tudi ustrezno knjižno obliko. Besedni plašč, v katerem je po svetu hodil Srečko Kosovel, je sicer za Deganutti za *eno številko premajhen in zakrpan*, njegov kroj je *nepogrečen* (neposrečen), a sčasoma se babičine besede prelevijo v dragocene kamenčke na ogrlici ..., s katerimi lahko tudi Marianna Deganutti na novo poimenuje svoj svet. **Poljanka Dolhar**

Nagradili Klice tihe pripadnosti Ivana Verča

LJUBLJANA Pri založbi KUD Sodobnost International, ki letos praznuje 20 let, obenem proslavljajo tudi 20-letnico podeljevanja nagrade za najboljšo kratko zgodbo in za esej, ki jo vsako leto razpisuje revija Sodobnost. Letos so nagradili Zalo Vidic za kratko zgodbo *Zadeva: Prošnja za nakup sto-*

lov ter esej Ivana Verča z naslovom *Klice tihe pripadnosti*.

Po navedbah žirije – v sestavi Alenka Urh, Jože Horvat in Evald Flisar – Verč v nagrajenem eseju »z izjemno svežim pristopom obravnava zgodovino Slovanov in Slovencev«. Esej odlikujeta analitična globina in sposobnost, da dejstva preteklosti osvetli z različnih gledišč ter pri tem »žarke svetlobe vrže tudi na bolj osojne predele zgodbe, ki ji rečemo zgodovina,« so zapisali. Za nagrado za najboljši esej so bili nominirani še Nenad Jelesijević, Helena Koder, Nara Petrovič, Miha Pintarič, Barica Smole, Igor Šmid, Matjaž Zorec ter Mojca Pišek in Primož Vidovič s po dvema esejema.